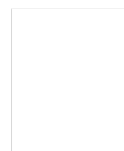

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ННІ БІЕМ
КАФЕДРА ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

Ефективність управління активами підприємства та шляхи її покращення

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Студентка Кучерява Анастасія Олександрівна

група Ф.мз-11с

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр.

Кваліфікаційна робота магістра містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Анастасія КУЧЕРЯВА
(підпис)

Керівник доц. к.е.н. _____ Людмила ЗАХАРКІНА
(підпис)

Суми 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри, д.е.н., проф.

_____ Лариса ГРИЦЕНКО

(підпис)

«20» червня 2022 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи магістра

Студент(-ка) групи Ф.мз-11с інституту (центру) ЦЗДВН спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Кучерява Анастасія Олександрівна

Тема роботи: Ефективність управління активами підприємства та шляхи її покращення

Затверджено наказом по СумДУ № 1055- VI від « 10» ___ 11 _____ 2022 р.

Термін здачі студентом завершеної роботи «02» грудня 2022 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

1. Визначення активів підприємства та їх класифікаційні ознаки. Структурний аналіз стану активів підприємств в українській економіці;
2. Принципи, задачі та цілі управління активами підприємства. Теоретичні підходи до управління необоротними активами. Особливості управління оборотними активами підприємства
3. Практичні аспекти управління активами.

Дата видачі завдання: «20» червня 2022 р.

Керівник кваліфікаційної роботи: _____
(підпис)

_____ Людмила ЗАХАРКІНА _____
(ініціали, прізвище)

Завдання прийнято до виконання «20» червня 2022 р. _____ Анастасія КУЧЕРЯВА _____
(підпис) (ініціали, прізвище студента)

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи магістра на тему **Ефективність управління активами підприємства та шляхи її покращення** Студентки Кучерявої Анастасії Олександрівни

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Управління активами — це особлива сфера фінансового менеджменту, що є «постійним процесом аналізу, прогнозування, планування, організації, регулювання та контролю формування та використання ресурсів підприємства». Управління необоротними та оборотними активами підприємства, тобто складом та структурою його майна, кількістю запасів, станом дебіторської заборгованості та сукупністю грошових коштів, дає можливість зробити оцінку їх динаміки, а також прийняти ефективне управлінське рішення про необхідні напрямки покращення.

Метою даної роботи є дослідження особливостей формування необоротних та оборотних активів підприємств та визначення ефективних методів управління ними.

Об'єкт дослідження – процес управління активами підприємства із застосуванням сучасних методів та інструментів фінансового менеджменту.

Предмет дослідження є економічні відносини, що виникають під час формування активів підприємства та прийнятті управлінських рішень щодо оптимізації їх складу та структури.

Методи дослідження – класифікація, порівняльний аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, індукція, дедукція, пояснення.

У першій частині магістерської роботи розглядається економічна сутність активів підприємства. У другому розділі наведено механізми ефективного управління активами підприємства.

Ключові слова: необоротні активи, оборотні активи, рентабельність активів, запаси, дебіторська заборгованість, грошові активи.

Зміст кваліфікаційної роботи викладено на 38 сторінках, список використаних джерел містить 31 найменування. Робота містить 5 таблиць, 16 рисунків.

Рік захисту роботи – 2022.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1 ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1 Визначення активів підприємства та їх класифікаційні ознаки	7
1.2 Структурний аналіз стану активів підприємств в українській економіці	10
2 МЕХАНІЗМИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА НА НАПРЯМИ ЇХ ПОКРАЩЕННЯ	13
2.1 Принципи, задачі та цілі управління активами підприємства	13
2.2 Теоретичні підходи до управління необоротними активами	16
2.3 Особливості управління оборотними активами підприємства	19
2.4 Практичні аспекти управління активами на прикладі АТ "Українські енергетичні машини"	25
ВИСНОВКИ	31
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	33

ВСТУП

Актуальність теми роботи. Управління активами — це особлива сфера фінансового менеджменту, що є «постійним процесом аналізу, прогнозування, планування, організації, регулювання та контролю формування та використання ресурсів підприємства». Управління необоротними та оборотними активами підприємства, тобто складом та структурою його майна, кількістю запасів, станом дебіторської заборгованості та сукупністю грошових коштів, дає можливість зробити оцінку їх динаміки, а також прийняти ефективні управлінські рішення про необхідні напрямки покращення.

Найбільша увага фінансових менеджерів спрямована на забезпечення процесу управління саме оборотними активами. Ефективне управління оборотними активами сприяє зниженню тривалості операційного циклу, зменшенню поточних витрат за зберігання запасів, і навіть вивільненню з господарського обороту частини фінансових коштів, які у подальшому можна реінвестувати в інші активи. Економічна природа оборотних активів відбиває визначення їх концепції, за якою активи підприємства є оборотними, якщо вони в результаті господарської діяльності повністю переводять свою вартість вироблену продукцію, беруть участь у виробничому процесі раз і одночасно змінюють свою форму.

Аналізуючи праці сучасних науковців щодо питань формування та управління активами підприємств можна відзначити роботи таких з них, як: Болгар Т.М., Кальченко А.О., Вареник В.М., Євтушенко Я.С., Каціман С.О., Шаманська О.І., Кравченко О.А., Лисьонкова Н.М., Захарчук В.Ю., Нагорний Є.О. та інших.

Метою даної роботи є дослідження особливостей формування необоротних та оборотних активів підприємств та визначення ефективних методів управління ними.

Об'єкт дослідження – процес управління активами підприємства із застосуванням сучасних методів та інструментів фінансового менеджменту.

Предмет дослідження є економічні відносини, що виникають під час формування активів підприємства та прийнятті управлінських рішень по оптимізації їх складу та структури.

Методи дослідження – класифікація, порівняльний аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, індукція, дедукція, пояснення.

У першій частині магістерської роботи розглядається економічна сутність активів підприємства. У другому розділі наведено механізми ефективного управління активами підприємства.

Під час підготовки роботи використовувались інформаційні джерела у вигляді монографій та періодичних статей провідних економістів України та світу, данні статистичних спостережень, нормативні акти в сфері формування та розподілу фінансових результатів, Інтернет-джерела, тощо.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Визначення активів підприємства та їх класифікаційні ознаки

У зв'язку зі зростанням конкуренції в ринкових умовах підприємства прагнуть підвищити ефективність інвестицій у капітал, забезпечити зростання своєї ринкової вартості. Ці цілі взаємопов'язані, оскільки ринкова оцінка компанії виходить з оцінки якості управління капіталом і активами. Однак, багато компаній стикаються з проблемою неефективного управління активами, яка вимагає від них більш ретельного їх аналізу та контролю. Економічну основу зростання вартості компанії становлять усі активи, які є у компанії та здатні генерувати прибуток. За допомогою інформації управлінського обліку власники та менеджери можуть приймати грамотні рішення у сфері використання та фінансування активів.

Щодо самого визначення активів підприємства та їх ринкової сутності в сучасній науковій літературі існує багато підходів та теоретичних положень. Нормативне визначення активів закладено в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» де сказано що «...активи - ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому [16]».

При розгляді економічної сутності активів слід зазначити, що економісти щодо активів вказують різні їх характеристики: право власності на об'єкти активів, грошову оцінку їх вартості, натурально-речову форму існування активів, дохідність активів. Активи підприємства - це сукупність контрольованих підприємством та керованих ним майнових та немайнових ресурсів, які утворені за допомогою інвестування капіталу, що призводить до отримання економічних вигод та відображаються у грошовій формі у балансі підприємства.

Аналізуючи праці сучасних науковці-фінансистів, можна відзначити значну різноманітність підходів до визначення сутності активів (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Внесок сучасних науковців до теорії управління активами підприємств

Автори	Авторський внесок
Болгар Т.Н., Кальченко А.О. [3]	Досліджено особливості сучасних моделей управління активами підприємств України з пошуком ефективних шляхів удосконалення процесу управління. Обґрунтовано необхідність використання вдосконалених методів управління активами підприємства для покращення діяльності та виявлення можливостей підвищення результативності на конкурентному ринку. Ефективне формування і регулювання обсягу активів сприятимуть підтримці оптимального рівня ліквідності, оперативності виробничого та фінансових циклів діяльності.
Пюро Б.І., Шірінян Л.В. [23]	Здійснено систематизацію наукових доробок у сфері управління активами на підприємстві, визначено роль і місце стратегії управління активами у загальній системі управління активами, яке є важливим складником фінансового менеджменту на сучасних підприємствах. Висвітлено зміст стратегії управління активами, типи стратегій за функціональним призначенням, а також сформульовано етапи розроблення стратегії управління активами, особливості реалізації на підприємстві та критерії оцінки досягнутих результатів.
Кремень О. І., Мосійчук Р. Л., Кремень В. М. [13]	Проаналізовано сучасні теоретико-методичні підходи до визначення сутності активів підприємства та представлено класифікації активів за критеріями: форми функціонування; характером участі в господарському процесі; видом діяльності; характером володіння; ступенем ліквідності активів; ризиком та ціною залучення активів.
Лисьонкова Н.М. Захарчук В.Ю. [14]	Управління оборотними активами розглядається як основоположний фактор розвитку підприємства. Описано сутність та ключові принципи управління оборотними активами. Представлено послідовність організації оборотних коштів. Досліджено способи управління оборотними активами. Розглянуто основні етапи політики управління оборотними засобами.
Камінська І.М., Дорош В.Ю., Ковальчук А.Ю. [10]	Розглянуто сучасні підходи науковців до трактування категорії «активи підприємства» на основі чого вдосконалено їх розуміння. Визначено склад, основні ознаки та властивості активів підприємства. Систематизовано основні критерії класифікації активів підприємства.
Кравченко О.А. [12]	Вдосконалено класифікацію стратегій управління поточними активами шляхом узгодження структури використання власного капіталу, довгострокових і короткострокових зобов'язань на фінансування необоротних активів, постійної і варіативної частини поточних активів. Рекомендовано впроваджувати у довгостроковому періоді компромісну стратегію управління поточними активами як найбільш збалансовану. Уточнено методи оптимізації структури оборотних активів та очікувані результати цієї оптимізації.
Хаустова І.Є. [26]	Запропоновані такі інструменти для вирішення зазначених проблем, як розрахунок оптимального показника замовлень, проведення моніторингу фінансового стану, розробка документів внутрішнього регламенту, а також проаналізовані результати залучення методичного інструментарію в управлінську роботу. Розглядається управління оборотними активами підприємства в загальному комплексі проблем підвищення ефективності їх використання.

Відповідно до загальної класифікації та структурної композиції активів можна схематично представити їх класифікацію з позиції участі у виробничому процесі (рис. 1.1).

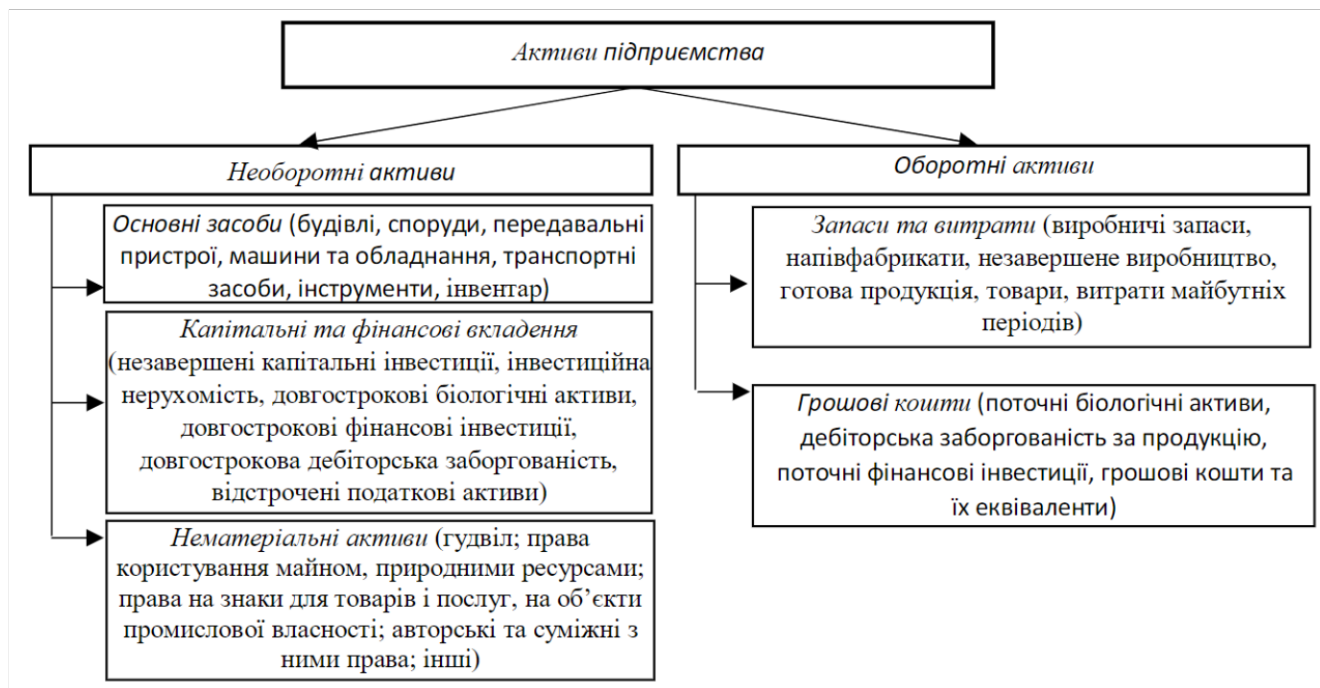

Рисунок 1.1 – Класифікація активів підприємства [10]

У зв'язку з тим, що питання управління активами промислового підприємства є важливими, ця сфера управління вивчається вченими та економістами протягом багатьох років. Аналіз теоретичних підходів до управління активами підприємства дозволяє виявити дві протилежні тенденції у дослідженнях. З одного боку, представлений напрямок управління досліджено різнобічно, що, безперечно, має як наукову, і практичну значимість. З іншого боку, управління активами має фрагментовану область знання, яка характеризується відсутністю цілісного осмислення актуальних завдань дослідження.

Розглядаючи за допомогою інструменту аналізу Google Trends рівень світового інтересу до управління необоротними та оборотними активами (рис. 1.2), можна зазначити, що він є значно більшим саме до питань управління оборотними активами, адже оборотні активи є більш мобільними та рухомими ніж необоротні і увага фінансових менеджерів більше прикута саме до їх оптимального формування та використання.

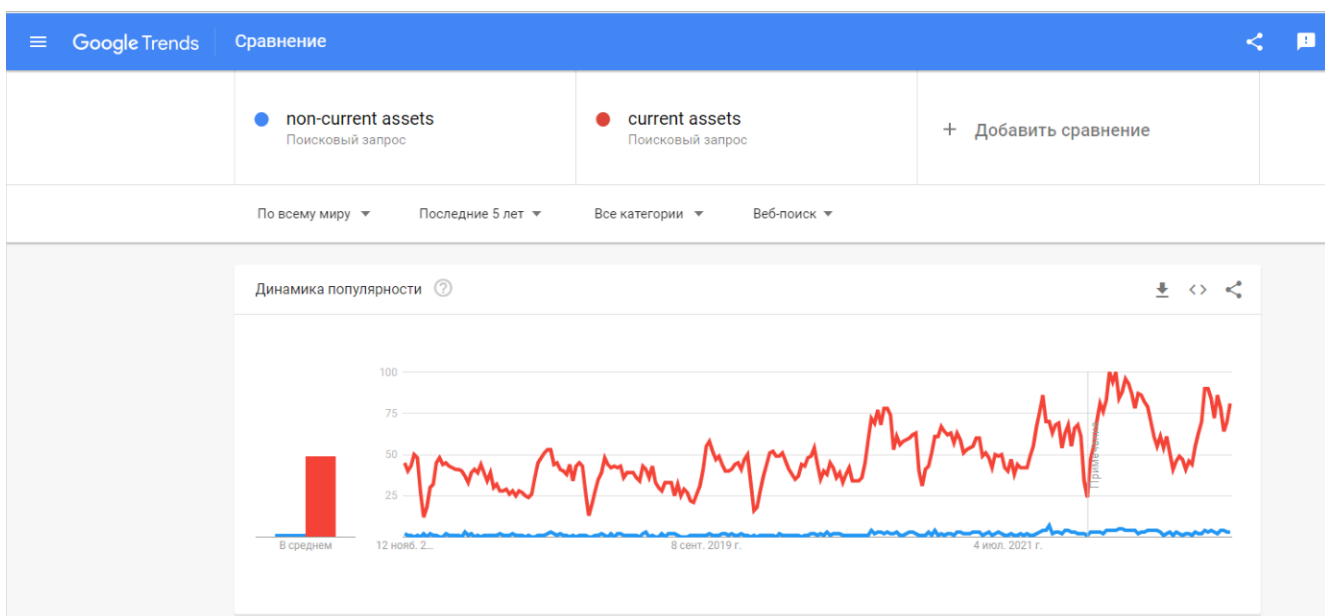

Рисунок 1.2 – Рівень світового інтересу до управління необоротними та оборотними активами [авторська розробка]

Від ефективності використання оборотних активів залежить процеси матеріального виробництва та фінансова стійкість підприємства, тому що дана категорія активів включає не тільки матеріальні, але грошові та фінансово-кредитні ресурси.

1.2 Структурний аналіз стану активів підприємств в українській економіці

Активи суб'єкта господарювання, з одного боку – це майно, що відокремлено належить підприємству, з іншого боку – це ресурс, який контролює суб'єкт господарювання і який дозволяє отримувати в майбутньому економічну вигоду; при цьому фактом визнання активів є подія, що послужила виникненням права або контролю над вигодами, що отримує підприємство. Розподіл активів підприємства на оборотні та необоротні обумовлено часом участі різних видів активів у виробничому процесі. Найбільш значною частиною необоротних активів є основні фонди і, можна сказати, що вони - це те (засоби виробництва), за допомогою чого виробляється готовий продукт. А оборотні активи, за великим рахунком, - це те, з чого ство-

рюється продукт. За станом необоротних активів можна робити висновки про майнове становище підприємства, за станом оборотних – про його ліквідність і платоспроможність.

Для визначення сучасного стану та тенденцій змін розміру та складу активів підприємств в українській економіці необхідно провести їх структурний аналіз в розрізі розміру підприємств та видів економічної діяльності. Наведена на рисунку 1.3 діаграма розміру необоротних активів показує, що найбільше їх зростання з 2013 року відбулося на великих підприємствах.

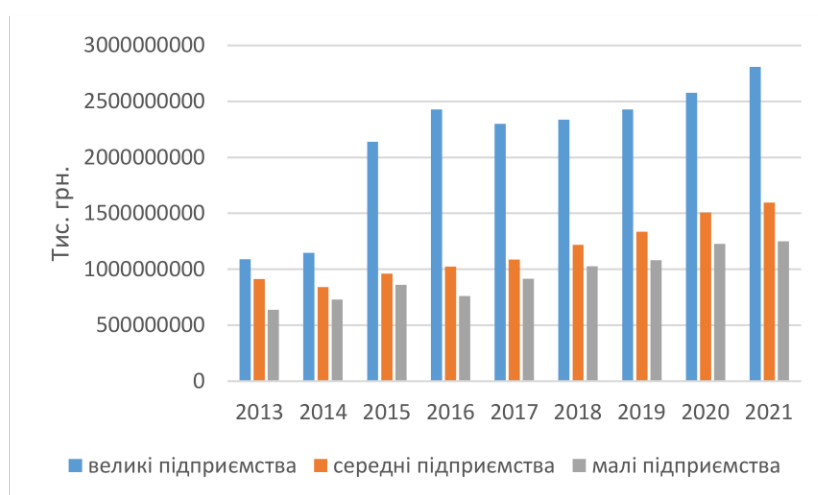

Рисунок 1.3 – Необоротні активи за розмірами підприємств [21]

Дещо інша тенденція спостерігається в розрізі оборотних активів. Тут вони є більшими для малих та середніх підприємств. Це і зрозуміло, адже необоротні активи, а саме основні засоби є основою виробничої потужності саме великих підприємств, а на малих та середніх переважають оборотні активи.

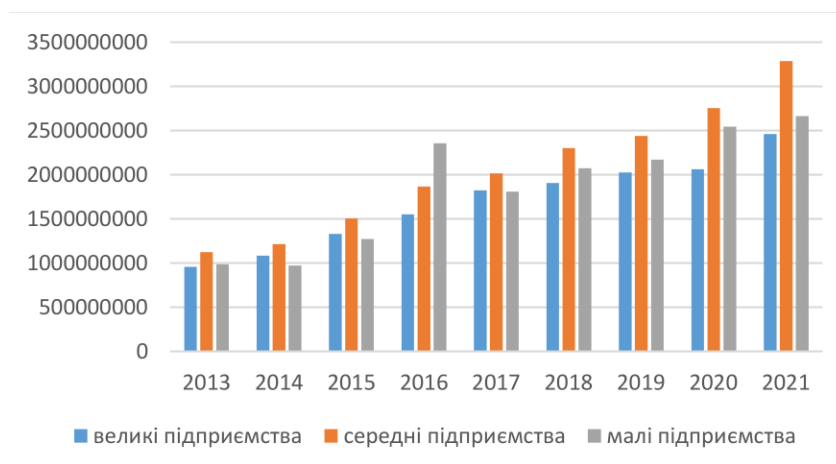

Рисунок 1.4 – Оборотні активи за розмірами підприємств [21]

Аналізуючи структуру необоротних (рис. 1.5) та оборотних активів (рис. 1.6) за видами економічної діяльності, можна зазначити, що найбільше необоротних активів сконцентровано в промисловості, сфері транспорту та складського господарства. Щодо оборотних активів, то в більшості вони також є в промисловості та в оптовій та роздрібній торгівлі.

Рисунок 1.5 – Структура необоротних активів за видами економічної діяльності [21]

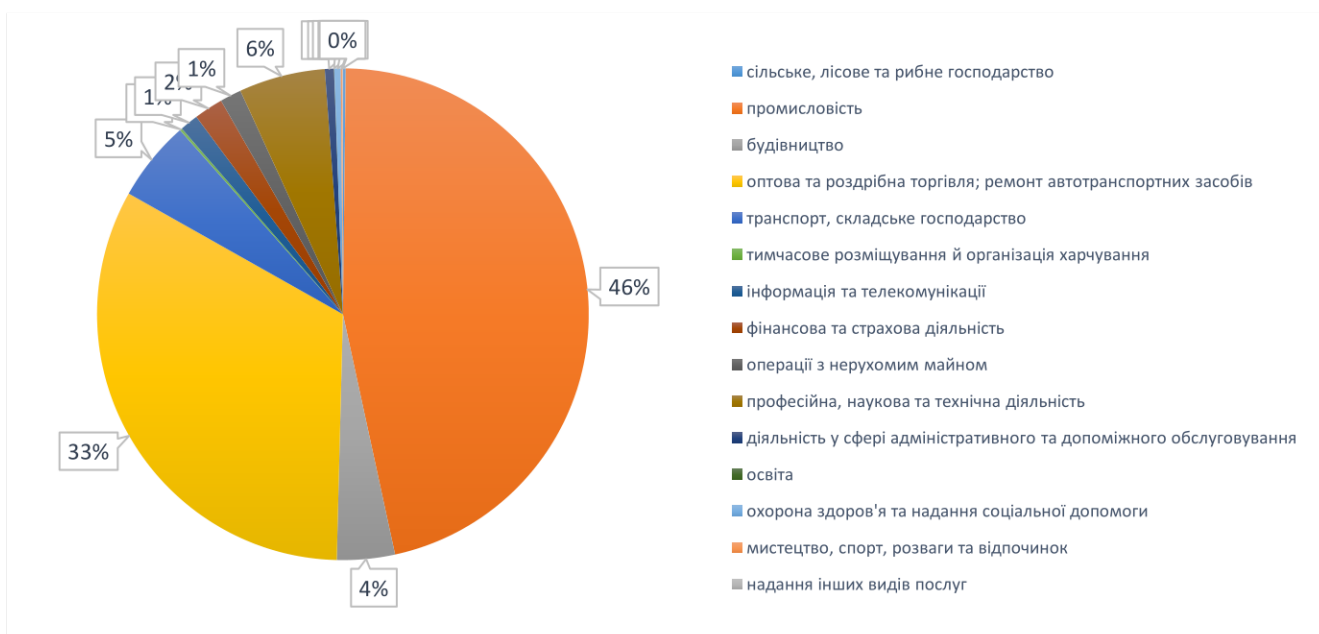

Рисунок 1.6 – Структура оборотних активів за видами економічної діяльності [21]

МЕХАНІЗМИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА НА НАПРЯМИ ЇХ ПОКРАЩЕННЯ

2.1 Принципи, задачі та цілі управління активами підприємства

Активи підприємства виступають одними з найбільш важливих та складних об'єктів управління. Це зумовлено тим, що формування активів суб'єктів господарювання відбувається за рахунок обмеженого обсягу фінансових ресурсів, тому структура сформованого та вкладеного в активи капіталу визначає фінансовий стан та можливість розвитку підприємства. Рух активів підприємства перебуває у безпосередньому зв'язку з його життєвим циклом, тому цілі управління активами можуть бути різними на різних його етапах. Детальний аналіз обсягів та структури активів підприємства дозволяє визначити показники платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємства, які, у свою чергу, мають великий вплив на ділову активність підприємства. Тому дослідження підходів до ефективного управління активами в економічній науці є досить важливим.

Управління активами спрямоване на вирішення наступних завдань:

- підвищення вартості активів. Збільшення активів підприємства оцінюється позитивно, оскільки свідчить про розширення його майнового комплексу. Активи проходять кілька стадій обороту. На першій стадії абсолютно ліквідні активи спрямовуються на придбання сировини та матеріалів, на основі яких відбувається виготовлення продукції. Готова продукція відвантажується покупцям і формується дебіторська заборгованість, у міру інкасації вона перетворюється на абсолютно ліквідні активи. Що більше оборотів зроблять активи, то більше прибутку забезпечать підприємству;

- оптимізація джерел формування активів. У рамках цього завдання підприємства прагнуть нарощувати власні фінансові ресурси та скорочувати зобов'язання, що становлять позиковий капітал. Така політика сприяє підвищенню фінансової стійкості, проте використовуючи лише власний капітал, компанія втрачає можливість підвищити рентабельність власного капіталу за рахунок ефекту фінансового левериджу;

- зростання ефективності використання оборотних активів. Зменшуючи потреба в оборотних коштах підприємство отримує можливість направити кошти, що вивільнилися, на оплату кредиторської заборгованості, для придбання основних фондів або на виплату доходів засновникам. Важливий напрям у діяльності підприємства полягає у вдосконаленні управління виробничими запасами. Для цього потрібно запровадження процесу планування закупівель сировини та матеріалів, оптимізація логістики, прогнозування попиту, прискорення термінів розрахунку з покупцями.

Як показує практика, ефективність діяльності підприємства залежить не так від обсягу наявних у його розпорядженні активів, як від уміння використовувати їх таким чином, щоб вони приносили максимальний дохід. У зв'язку з тим, що найбільш поширеною ознакою класифікації активів підприємства є їх поділ залежно від участі у процесі діяльності, що знаходить своє відображення також і в бухгалтерському балансі, детальне вивчення особливостей необоротних та оборотних активів стає особливо важливим.

Сучасні теоретичні положення фінансового менеджменту визначають декілька цілей управління активами підприємства, розподіляючи їх за категоріями необоротних та оборотних активів (рис. 2.1).

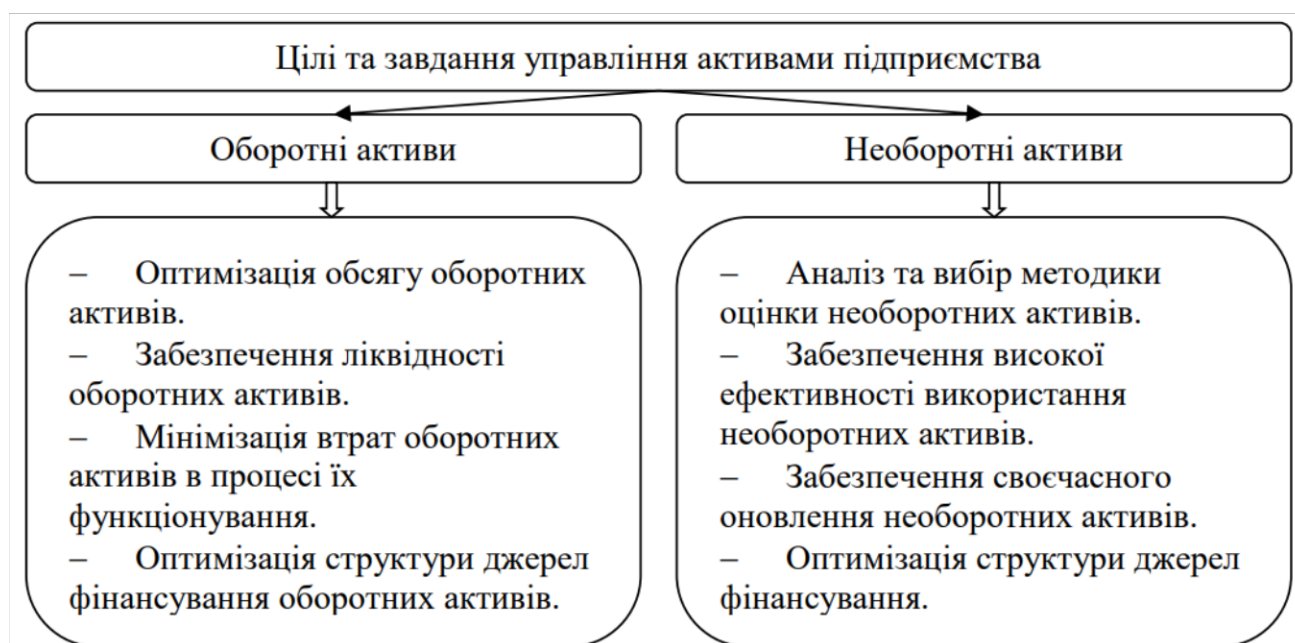

Рисунок 2.1 – Цілі управління активами підприємства [17]

Як зазначають Т. Шевчук та І. Олександренко «...управління активами необхідно здійснювати поетапно в певній послідовності, що дозволить забезпечити його ефективність та досягнути поставлених завдань. Основні етапи управління активами подано на рис. 2.2» [29].

Рисунок 2.2 – Етапи управління активами підприємства [29]

Відомо, що оборотні та необоротні активи підприємства перебувають у постійному русі, трансформуючись з однієї форми в іншу, змінюючи свій економічний зміст і тим самим дозволяючи суб'єкту господарювання безперервно здійснювати свою діяльність, планомірно виконуючи завдання і досягаючи поставлених стратегічних цілей. Такий рух активів прийнято називати кругообігом. Кругообіг активів є комплексним процесом, що складається з кругообігу необоротних та оборотних активів, які можна розглядати окремо.

2.2 Теоретичні підходи до управління необоротними активами

Немає єдиної системи управління активами. Це неможливо, зважаючи на те, що кожне підприємство унікальне. Напрямок діяльності, масштаб виробництва, організаційна структура управління, фінансові можливості, наявність каналів збуту, взаємодія з контрагентами та безліч інших факторів визначають відповідну систему управління активами. Існують різні підходи до управління оборотними та необоротними активами підприємства. Класифікація необоротних активів представлена нижче.

Перший тип необоротних активів – операційні. Використовуються у виробничій діяльності підприємства. Другий тип – інвестиційні активи. Вони з'являються під час вкладення коштів у інші активи. Третій тип – непрофільні активи. Такі активи не використовуються у виробничій діяльності підприємства, а належать, наприклад, до соціальної сфери діяльності підприємства. Особливості кожного з типів необоротних активів мають бути враховані у системі управління активами підприємства.

Виділимо основні завдання управління операційними необоротними активами: 1. Активи мають бути амортизованими. Сума амортизації повинна включатись у собівартість продукції. 2. Придбання чи відновлення основних засобів підприємства. Нарахована амортизація накопичується в спеціальному амортизаційному фонді та за рахунок цього джерела відбувається оновлення основних засобів, виведення з експлуатації старих та неякісних активів для підвищення ефективності застосування ресурсів підприємства. Головне завдання інвестиційних необоротних коштів – отримання додаткового доходу та диверсифікація ризиків шляхом ефективного вкладення вільних коштів підприємства в інші галузі діяльності. Для управління непрофільними необоротними активами необхідне дотримання певного запланованого обсягу таких активів та планування витрат на їх утримання.

Якщо підприємство при управлінні необоротними активами минуло стадію створення з нуля та забезпечення новим майном, то подальший процес управління

необоротними активами за умови періодичного аналізу стану активів полягатиме в наступному:

- проведення поточних та капітальних ремонтів для підтримки працездатності;
- проведення реконструкції (модернізації) з метою підвищення ефективності роботи;
- придбання нового майна замість морально застарілого чи зношеного, ремонт чи реконструкція якого вже недоцільні;
- виборі оптимального способу та терміну нарахування амортизації. - планування витрат на підтримку майна на необхідному технічному рівні;
- обґрунтування технічного забезпечення розширення виробництва.

Модель управління необоротними активами наведена на рисунку 2.3.

Рисунок 2.3 – Модель управління необоротними активами [30]

Ухвалення рішення про придбання нового майна нерозривно пов'язане із визначенням джерел фінансування цього процесу. Ними можуть бути:

- накопичена амортизація, яка зазвичай не становить великої суми і забезпечує придбання недорогих основних засобів або нематеріальних активів;
- власні кошти підприємства (чистий прибуток), з допомогою якої найчастіше купуються окремі кошти;
- позикові кошти, із залученням яких, як правило, створюються дорогі об'єкти;
- фінансова оренда (лізинг), яка зводиться, по суті, до покупки на виплату.

У ході дослідження з'ясувалося, що за наявності у підприємства проблем з управлінням необоротними активами, вирішити ці проблеми можна, використовуючи заходи щодо вдосконалення ефективності управління необоротними активами, які пов'язані з основними засобами. Також ці заходи, пов'язані з нематеріальними активами, можуть суттєво вплинути на стан необоротних активів, які у свою чергу впливають на роботу підприємства та її результати. Таким чином, необоротні активи є однією з основ діяльності підприємства. Тому необхідно здійснювати постійне управління необоротними активами для підтримки безперебійної та ефективної роботи компанії. Пропонований підхід до поліпшення управління необоротними активами може надати допомогу у підвищенні платоспроможності та фінансової стабільності та загалом забезпечить ефективність діяльності організації.

У сучасній економіці дедалі значнішу роль серед необоротних активів відіграють нематеріальні активи. До нематеріальних активів відносяться об'єкти, що не мають матеріально-речовинної форми, що не мають фізичних властивостей, але забезпечують підприємству можливість отримання доходу постійно або протягом тривалого періоду. Саме вони є життєво важливими стратегічними ресурсами. Економічна практика підтверджує важливість нематеріальних активів як чинників економічного зростання. Інвестиції в нематеріальний аспект бізнесу украй необхідні, тому інвесторам потрібно розуміти значення нематеріальних активів та корпоративних цінностей.

Нематеріальні активи означають немонетарний актив, який може бути помічений чи фізично вимірюватися. Пояснити це можна конкретними прикладами, згрупованими у три категорії для пояснення нематеріальних активів. 1. Права: лізинг; дистриб'юторські угоди; трудові договори; пакти; фінансові домовленості; контракти на постачання; ліцензії; сертифікати та франшизи. 2. Відносини: навчена та зібрана робоча сила; клієнт та дистрибуція відносини. 3. Інтелектуальна власність: патенти; авторські права; торгова марка; запатентована технологія (наприклад, формули; рецепти; технічні характеристики; препарати; навчальні програми; маркетингові стратегії художні прийоми; списки клієнтів; демографічні дослідження; результати випробувань продукту; комерційна таємниця та ноу-хау).

Таким чином, можна сказати, що нематеріальні активи важливі до створення конкурентних переваг сучасної економіки. Незважаючи на труднощі з оцінкою нематеріальних активів, інвестори можуть бути винагороджені за володіння портфелем цінних паперів на рівні цінності володіння інтелектуального капіталу. Інвестори підводять позитивні оцінки про цінність компанії з інноваційним та технологічним розвитком, це може дати їм конкурентну перевагу на ринку виробництва з більш вигідними умовами. У майбутньому інвестори зможуть виділяти значущість та стійкість тієї частини їх активів, які безпосередньо належать до нематеріальних активів. Управління нематеріальними активами є одним із головних факторів для конкурентної переваги та сталого розвитку.

2.3 Особливості управління оборотними активами підприємства

Від ефективності управління оборотними активами залежать рентабельність та ліквідність більшості виробничих та торгових підприємств. Тому до впровадження системи управління оборотними активами потрібно підходити дуже серйозно: необхідно визначати порядок розрахунку нормативів для кожного виду оборотних коштів. Однак навіть за такого підходу підприємство стикається з проблемами в ході впровадження системи, що змушує вище керівництво внести суттєві корек-

тиви до її роботи. Основні етапи управління оборотними активами наведено на рисунку 2.4.

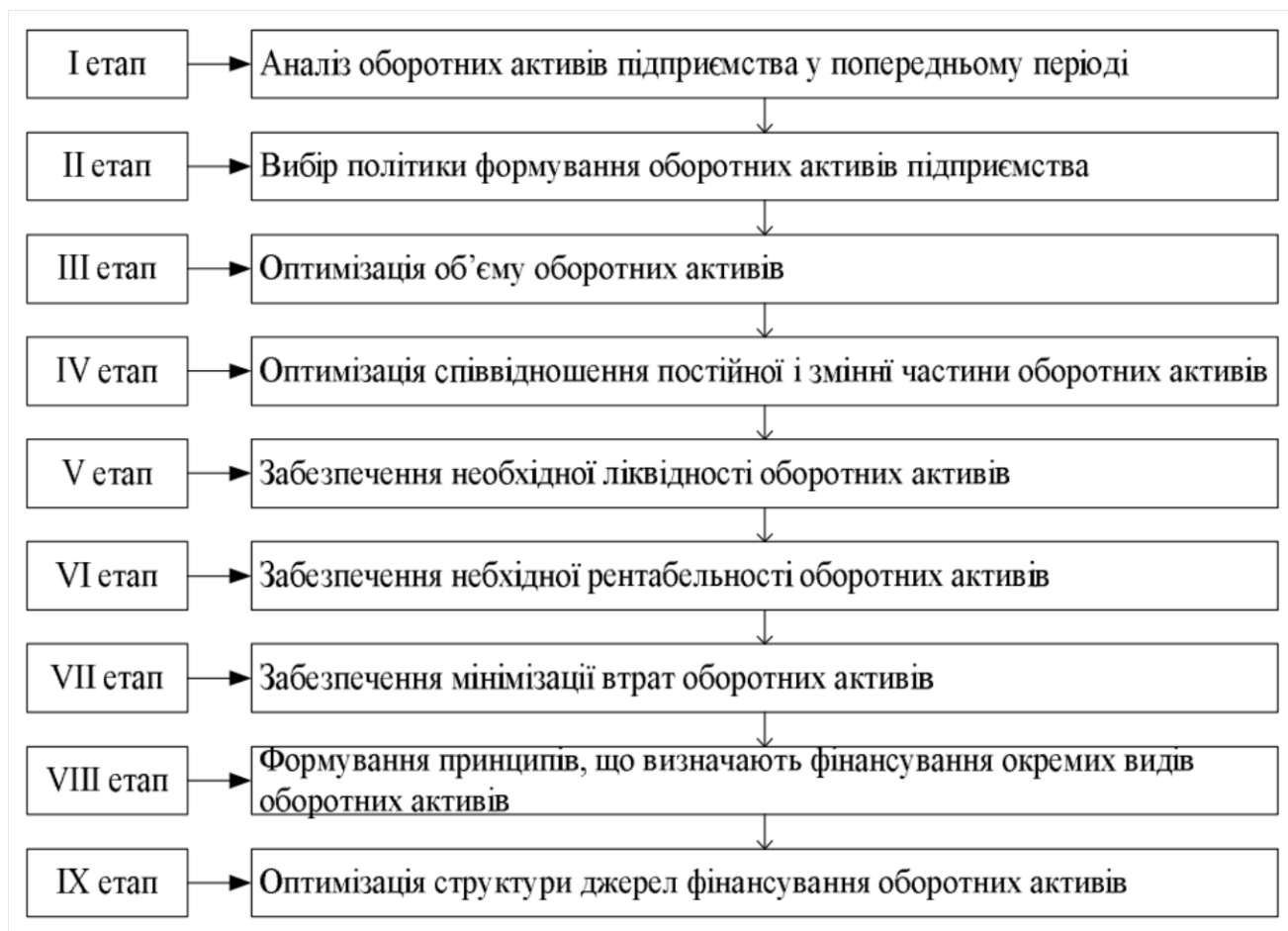

Рисунок 2.4 – Етапи управління оборотними активами підприємства [28]

В процесі управління оборотними активами значне місце приділяється визначенню оптимального розміру виробничих запасів. У системі методів управління запасами знаходять своє відображення такі сучасні методи:

- метод ЕОQ;
- метод АВС;
- метод «Just-in-Time»;
- система рівня повторного замовлення.

Найуніверсальнішим методом є метод ЕОQ (рис. 2.5), проте на практиці дана модель набуває більше теоретичного значення, ніж практичного.

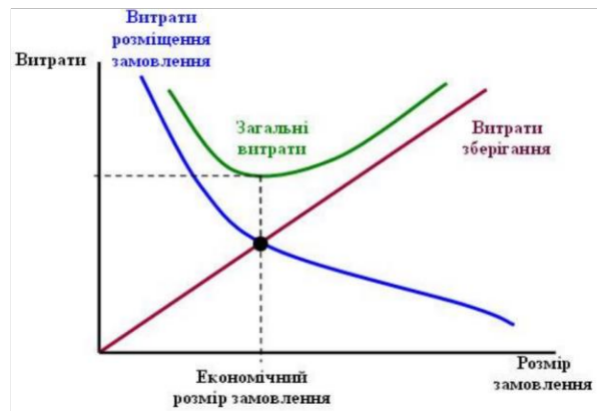

Рисунок 2.5 – Графічне відображення моделі EOQ [5]

Метод ABC є доступним, наочним і досить точним методом управління запасами, даний метод має можливість автоматизації, проте метод ABC не адаптований до складних структурно-логічних завдань. Метод "Just-in-Time" є новим у сучасній практиці, тому застосовувати його потрібно з обережністю, головною перевагою даного методу є те, що за допомогою методу "Just-in-Time" можна максимально мінімізувати свої складські запаси.

Також дуже важливу роль для обліку товарних запасів відіграє товарообіг або час обігу товарів. Прискорення товарообігу зменшує витрати на зберігання товарних запасів, а також призводить до вивільнення коштів. Тому аналізу товарообігу відводиться значне місце при аналізі фінансово-господарської діяльності торгових підприємств. Аналіз товарних запасів починається зі зіставлення фактичних їх розмірів із встановленим нормативом. Відхилення від нормативного показника показує, наскільки даний вид товару є затребуваним покупцем, чи існує затоварення даним видом товару. Наступний етап аналізу спрямовано виявлення причин даного затоварювання. Основними причинами можуть бути невідповідність ціни товару, заявленій якості, умова сезонності товару, наявність у товарній групі взаємозамінних товарів тощо.

В роботі більшості сучасних підприємств значна увага фінансових менеджерів присвячена питанням управління дебіторською заборгованістю. Оскільки важливою умовою ефективної роботи всіх підприємств є недопущення інтенсивного та довготривалого зростання дебіторської заборгованості у загальному обсязі активів,

підприємства визначають комплекс заходів щодо ефективного управління дебіторською заборгованістю. Етапи формування системи управління дебіторською заборгованістю суб'єкта господарювання представлені на рисунку 2.6.

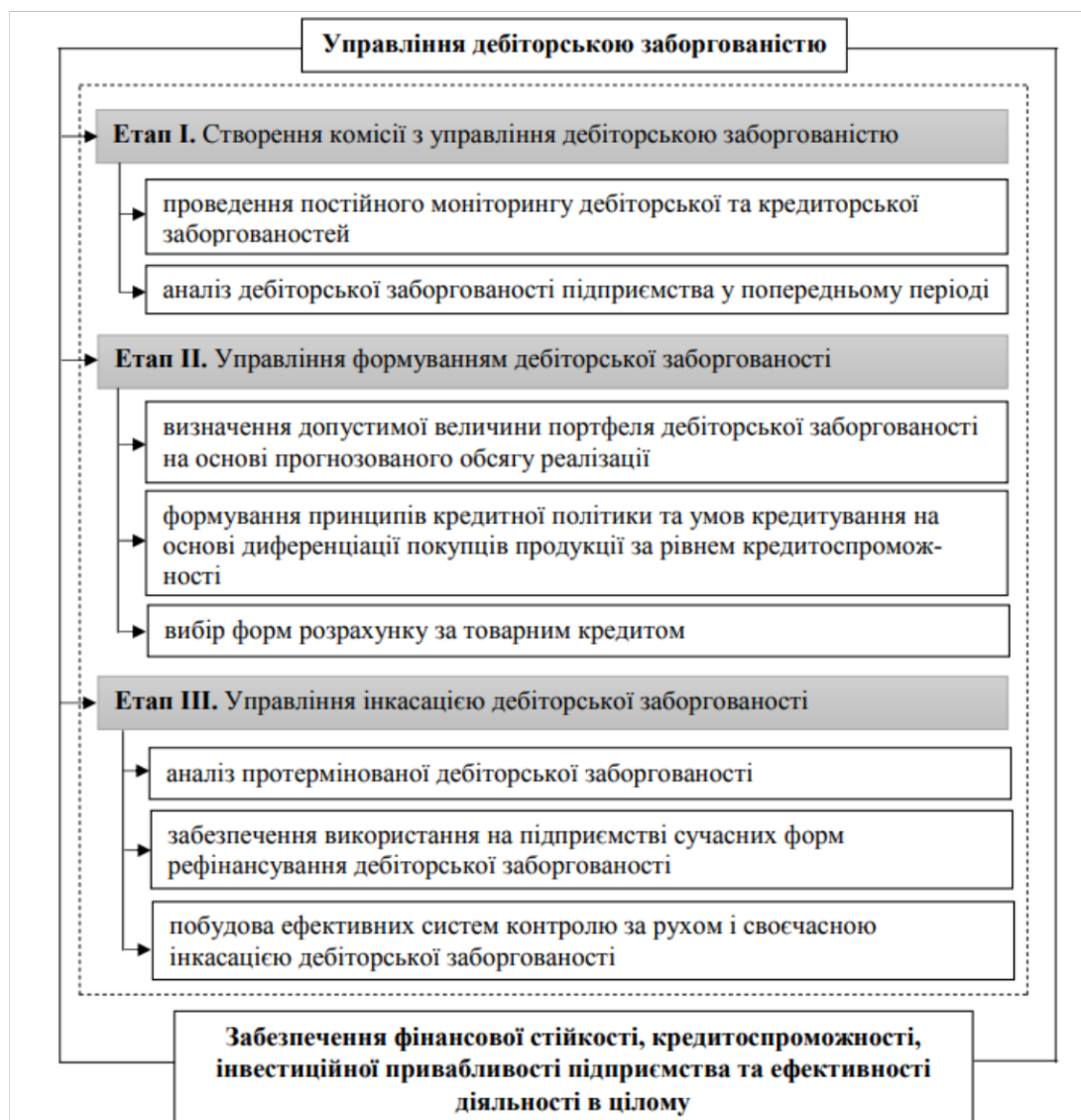

Рисунок 2.6 – Порядок формування системи управління дебіторською заборгованістю в напрямку забезпечення ефективної діяльності підприємства [7]

Система управління дебіторською заборгованістю повинна включати:

1. Попередній аналіз покупців через офіційно опубліковану звітність. Після проведення експрес-діагностики контрагента можна приймати рішення щодо надання або ненадання йому відстрочки платежу.

2. Встановлення ліміту дебіторської заборгованості та визначення строку від-

строчки платежу для дебітора, виходячи з аналізу його звітності або минулого досвіду роботи з потенційним покупцем, встановлення розміру неустойки у разі недобросовісного виконання ним зобов'язань.

3. Надання знижок, стимулюючи покупців до дострокової оплати рахунків або надбавок для тих, які раніше не дотримувалися термінів платежу.

4. Визначення порядку визнання безнадійної дебіторської заборгованості та порядку її списання.

5. Використання у своїй виробничій діяльності такого фінансового інструменту, як факторинг.

6. Стягнення дебіторської заборгованості через суд як крайнього заходу взаємодії з покупцем.

Оскільки облік розрахунків із постачальниками та покупцями ведеться в автоматизованих програмах, з метою недопущення зростання заборгованості рекомендується запровадити блокування (обмеження) покупця. Це «не дозволить» бухгалтеру здійснити операцію відвантаження готової продукції, якщо за покупцем значиться заборгованість, і проведення цієї операції буде можливим лише після того, як покупець погасить свій борг повністю, або хоча б у межах кредитного ліміту. Слід зазначити, що одним із дієвих прийомів боротьби з постійною простроченою дебіторською заборгованістю є відповідна мотивація персоналу. Рекомендується закласти показники дебіторської заборгованості в систему мотивації та преміювання менеджерів компанії, які займаються продажем або постачанням. Це сприятиме зменшенню випадків порушення регламенту «надання розстрочки», а також мотивуватиме співробітників здійснювати всі необхідні дії по роботі з покупцями з метою якнайшвидшого закриття дебіторської заборгованості.

Однією з найбільш мобільних частин активів підприємства є його грошові кошти. Кошти присутні на початковій та кінцевій стадії кругообігу оборотних активів (рис. 2.7). Успішне функціонування будь-якого підприємства залежить від швидкості руху коштів. Величина наявних грошей є основним засобом платежів за зобов'язаннями і характеризує платоспроможність, яка є основною складовою фінансового стану підприємства

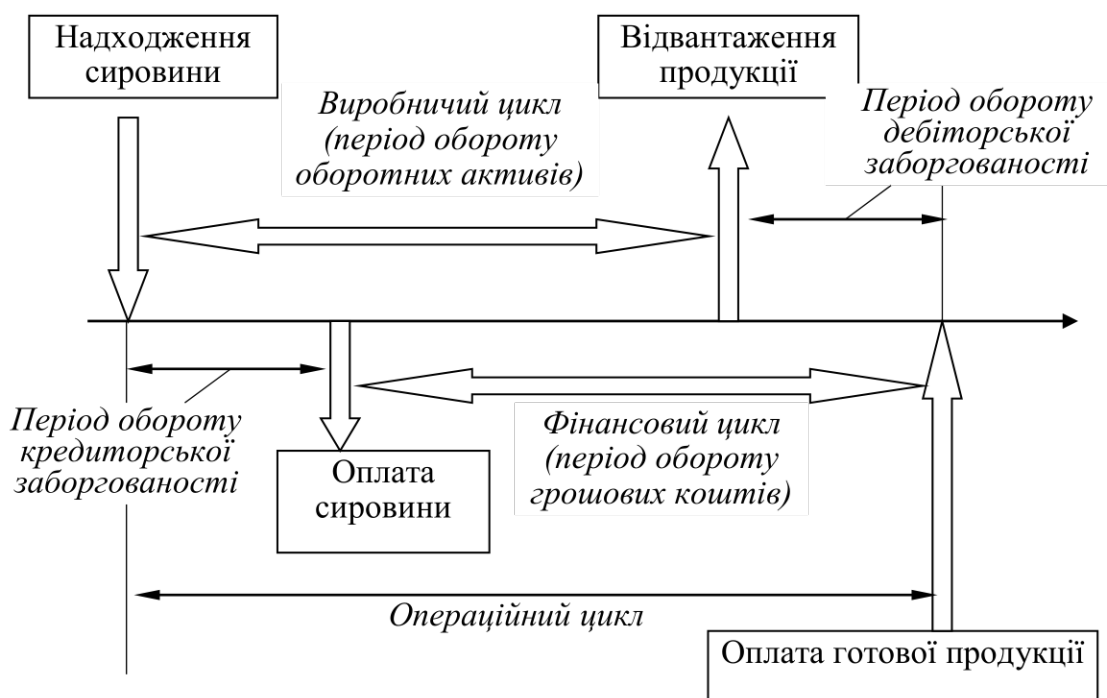

Рисунок 2.7 – Циклічність обігу грошових активів підприємства

Для нормального функціонування підприємству необхідно мати оптимальний обсяг коштів. Недостатня кількість коштів негативно відбивається на діяльності підприємства та призводить до неплатоспроможності, зниження показника ліквідності, збитковості та у найскладніших ситуаціях до припинення діяльності підприємства як господарюючого суб'єкта ринку. Проте надлишок грошової маси також може негативно впливати на діяльність підприємства. Надлишкова сума коштів, яка не використовується у виробничо-комерційному обігу, відповідно і не дає доходу.

Управління коштами на рахунках необхідне для здійснення своєчасних розрахунків із постачальниками. Цілком можливо, що у компанії в якийсь конкретний момент не вистачає готівки для виконання своїх зобов'язань з оплати. Ця ситуація називається касовим розривом, причиною якого є висока частка дебіторської заборгованості у загальній величині оборотних активів компанії. Відбувається це через те, що кошти за відвантажений товар надходять на рахунок компанії пізніше за часом, ніж у них виникла потреба. Щоб уникнути касового розриву, компанія повинна:

- планувати рух грошей на підставі майбутніх надходжень та витрат;

- працювати з постійними надійними покупцями, а якщо замовник новий, то укладати договір поставки товару за передоплатою;
- керувати дебіторською заборгованістю;
- створювати резерв кошти на випадок непередбачених обставин і нестачі коштів для покриття витрат.

Ефективне використання оборотних активів для підприємства прямо залежить від коректного визначення потреби у оборотних активах. Скорочення величини оборотних активів призводить до нестійкості фінансового стану підприємства, перебоїв у процесі виробництва та зменшення обсягів виробництва та фінансових результатів. Збільшення величини оборотних активів знижує можливості підприємства спрямовувати капітальні витрати на розширення та вдосконалення виробничого процесу. Таким чином, від ефективності використання оборотних активів залежить результативність діяльності підприємства та його фінансова стійкість. Однак, досі багатьма менеджерами підприємств не приділяється належна увага оцінці стану оборотних активів, заходам щодо підвищення їх ефективності використання та грамотного управління ними на початкових етапах функціонування підприємства. Що підвищує актуальність розробки політики управління оборотними активами на основі періодичної оцінки ефективності їх використання.

2.4 Практичні аспекти управління активами на прикладі АТ "Українські енергетичні машини"

Аналіз активів підприємства – важливий елемент у процесі управління активами, наголошує на тому, що дієвий засіб знаходження резервів усередині виробництва, основа розробки злагоджених та результативних управлінських рішень. Для аналізу активів слід комплексно вивчити роботу підприємства у тому, щоб справедливо оцінити результати і виявити потенціал подальшого підвищення ефективності управління активами підприємства.

Для практичної апробації розглянутих підходів до управління активами нами

було обрано підприємство машинобудівної галузі АТ "Українські енергетичні машини". Дане підприємство «...належить до числа найбільших підприємств світу з проектування та виробництва парових турбін для теплових електростанцій (ТЕС), теплоелектроцентралей (ТЕЦ), атомних електростанцій (АЕС), гідравлічних турбін для гідроелектростанцій (ГЕС), гідроакумуючих електростанцій (ГАЕС), гідравлічних затворів для ГЕС, ГАЕС і насосних станцій, іншого енергетичного обладнання» [2].

«Цілями діяльності Товариства є:

- максимізація добробуту акціонерів за рахунок зростання ринкової вартості акцій, а також отримання акціонерами дивідендів;
- задоволення суспільних потреб народного господарства України і громадян в продукції Товариства з високими споживчими якостями при мінімальних затратах, одержання прибутку і забезпечення на цій основі зростання добробуту акціонерів товариства» [2].

Фінансова звітність підприємства за 2013-20 роки наведена в додатку А.

Спочатку проаналізуємо структуру активів (рис. 2.8). З рисунку видно, що до 2016 року в структурі активів переважали оборотні активи, а після 2017 року доля необоротних активів значно зросла, в першу чергу за рахунок збільшення величини основних засобів (рис. 2.9).

Рисунок 2.8 – Структура активів підприємства

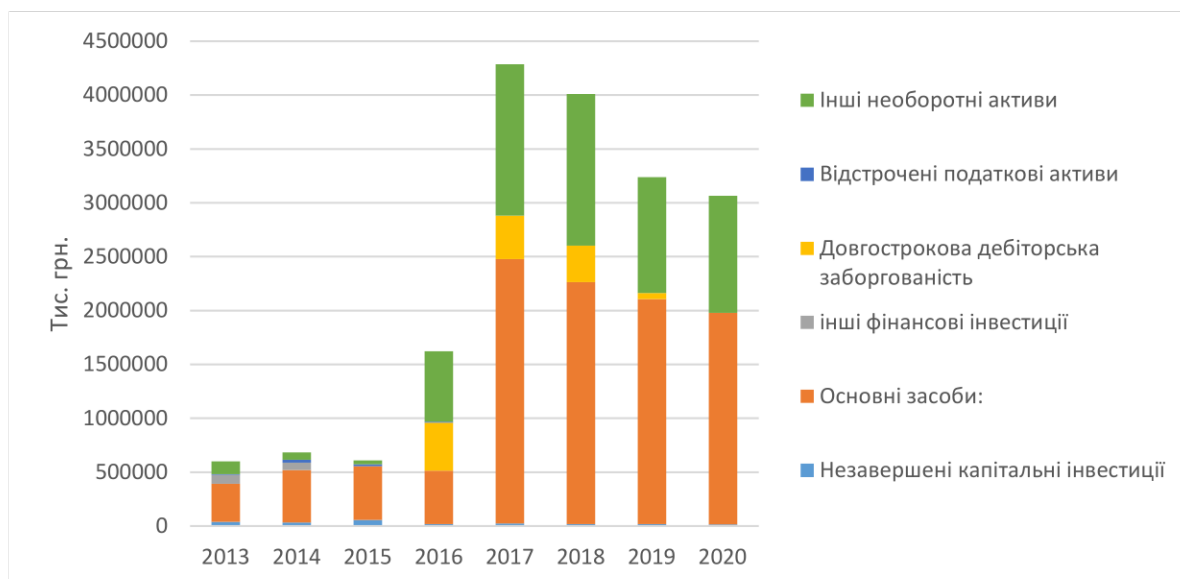

Рисунок 2.9 – Структура необоротних активів

Зростання обсягу основних засобів майже в 5 разів у 2017 році свідчить про впровадження інноваційних технологій на підприємстві і оновлення його технологічних і виробничих потужностей. Також можна відзначити, що в структурі необоротних активів протягом 2017-19 років зменшилась питома вага і обсяг довгострокової дебіторської заборгованості.

Аналіз структури оборотних активів (рис.2.10) за 2013-20 роки показує їх неоднорідність та нестабільність в цей період

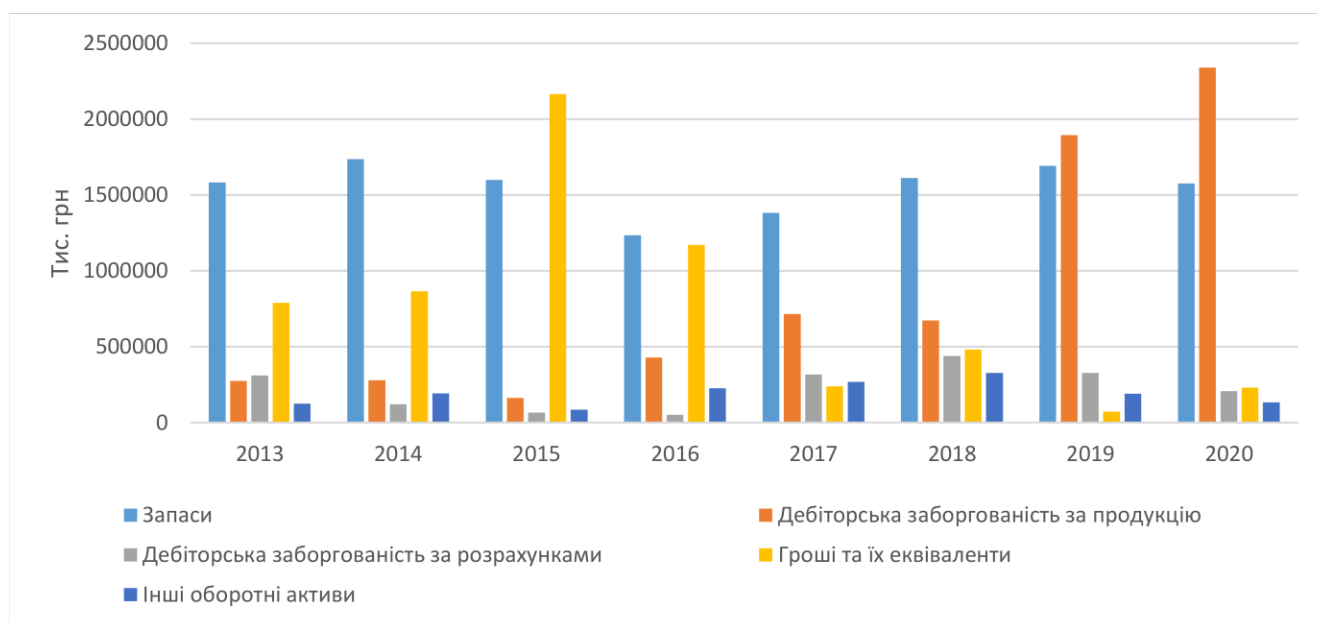

Рисунок 2.10 – Структура оборотних активів

Так, можна зазначити, що більш-менш стабільним залишається обсяг запасів, а решта складових оборотних активів коливаються в доволі значному діапазоні. Особливо це стосується грошових коштів та дебіторської заборгованості за продукцію, яка значно зросла протягом 2016-20 років. Обсяги ж грошових коштів в цей період помітно знизилися, що свідчить про деякий перегляд кредитної політики підприємства в бік її пом'якшення.

Для аналізу якості управління оборотними активами необхідно визначити показники ділової активності, алгоритм розрахунку яких наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Показники ділової активності

Показник	Розрахунок	Зміст
Коефіцієнт оборотності активів	відношення чистої виручки від реалізації до середньорічної вартості активів $\frac{\Phi 2 \text{ р.2000}}{\Phi 1(\text{р.1300(гр.3)} + \text{р.1300(гр.4)})} / 2$	Характеризує ефективність використання підприємством усіх наявних у нього ресурсів незалежно від джерел їх залучення.
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	відношення чистої виручки від реалізації до середньорічного розміру дебіторської заборгованості $\frac{\Phi 2 \text{ р.2000}}{\Phi 1((\text{р.1125} \div \text{р.1155}) \text{ гр.3} + (\text{р.1120} \div \text{р.1155}) \text{ гр.4})} / 2$	Показує, скільки разів за рік обернулися кошти, вкладені в розрахунки, тобто скільки разів ця заборгованість утворюється та погашається протягом року.
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	розраховується як відношення собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) до середньорічної величини кредиторської заборгованості $\frac{\Phi 2 \text{ р.2050}}{\Phi 1((\text{р.1610} \div \text{р.1650}) \text{ гр.3} + (\text{р.1610} \div \text{р.1650}) \text{ гр.4})} / 2$	Показує швидкість обертання кредиторської заборгованості підприємства за період, що аналізується, розширення або зниження комерційного кредиту, що надається підприємству.
Строк погашення дебіторської заборгованості	відношення тривалості звітного періоду (360 днів) до коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості	Показує середній період погашення дебіторської заборгованостей.
Строк погашення кредиторської заборгованості	відношення тривалості звітного періоду (360 днів) до коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості	Показує середній період погашення кредиторської заборгованостей.
Коефіцієнт оборотності запасів	відношення чистої виручки від реалізації до середньорічного розміру запасів $\frac{\Phi 2 \text{ р.2000}}{\Phi 1(\text{р.1100гр.3} + \text{р.1100гр.4})} / 2$	Показує, як часто обертаються запаси для забезпечення поточного обсягу продажу.
Фондовіддача	відношення чистої виручки від реалізації до середньорічної вартості основних засобів $\frac{\Phi 2 \text{ р.2000}}{\Phi 1(\text{р.1010гр.3} + \text{р.1010гр.4})} / 2$	Характеризує ефективність використання основних засобів і показує скільки отримано виручки на одиницю вкладених основних засобів.
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	відношення чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньорічної величини власного капіталу підприємства $\frac{\Phi 2 \text{ р.2000}}{\Phi 1(\text{р.1495(гр.3)} + \text{р.1495(гр.4)})} / 2$	Показує ефективність використання власного капіталу підприємства.

Серед цієї групи показників найбільш інформативними є коефіцієнт оборотності оборотних активів, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості та коефіцієнт оборотності запасів. Коефіцієнти оборотності оборотних активів та їх ви-

дів відображають ефективність їх використання і виступають комплексною характеристикою ділової активності керівництва підприємства. Чим швидше обертаються оборотні активи, тим менше необхідні: а) авансований капітал; б) додаткові джерела фінансування та плата за них; в) витрати на зберігання товарноматеріальних запасів. Розрахункові значення даних коефіцієнтів наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Показники ділової активності підприємства

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
К оборотності об.акт.	0,558	0,553	0,640	0,696	0,809	0,738	0,675	0,326
К оборотності дебіт. заборг.	2,788	4,053	10,107	4,467	2,262	2,337	1,268	0,574
К оборотності кредіт. заборг.	0,620	0,961	1,110	0,812	0,682	0,833	1,084	0,913
К оборотності запасів	1,100	1,060	1,685	1,756	1,720	1,622	1,668	0,930

З таблиці видно, що протягом 2020 року спостерігається деяке зниження показників оборотності активів, дебіторської заборгованості та запасів. Це дещо негативно характеризує ділову активність підприємства.

Крім коефіцієнтів оборотності, що використовуються в процесі оцінки ефективності використання оборотних активів і об'єднуються в окрему групу, багато авторів застосовують також узагальнюючий показник, який називається рентабельність активів (ROA), що характеризують відношення прибутку до середньої величини активів (рис. 2.11).

Рисунок 2.11 – Рентабельність активів (ROA)

Значне зменшення рентабельності активів свідчить про загальні негативні тенденції та деякі прорахунки в реалізації політики управління оборотними активами, що призвели до загального зменшення ефективності цього процесу.

Для дослідження взаємозв'язку показників ділової активності та коефіцієнту рентабельності активів необхідно провести кореляційний аналіз за допомогою табличного редактора EXCEL. Кореляційна матриця наведена в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Кореляційна матриця щодо дослідження взаємозв'язку показників ділової активності та коефіцієнту рентабельності активів

	К оборотно-сті об. акт.	К оборотно-сті дебіт. заборг.	К оборотно-сті кредіт. заборг.	К оборотно-сті запасів	Рентабельність активів, ROA
К оборотності об. акт.	1				
К оборотності дебіт. заборг.	0,18783	1			
К оборотності кредіт. заборг.	-0,17145	0,390778	1		
К оборотності запасів	0,868095	0,330413	0,136108	1	
Рентабельність активів, ROA	0,213353	0,961981	0,189338	0,315745	1

Як видно з цієї матриці, найбільш тісний прямий взаємозв'язок має рентабельність активів з коефіцієнтом оборотності дебіторської заборгованості, а найменше вона пов'язана із коефіцієнтом оборотності дебіторської заборгованості. Це ще раз підтверджує актуальність застосування сучасних методів управління дебіторською заборгованістю з метою формування оптимальної кредитної політики підприємства і забезпечення його фінансових результатів.

ВИСНОВКИ

Основною метою діяльності сучасних комерційних підприємств є максимізація кінцевих результатів. Сьогодні для підприємства особливо важливо мати стійке фінансове становище, добрий фінансовий стан та високу конкурентоспроможність. Для забезпечення вищевказаних параметрів необхідно ефективно керувати наявними у розпорядженні фірми активами.

Управління активами - це особлива сфера фінансового менеджменту, що є постійним процесом аналізу, прогнозування, планування, організації, регулювання та контролю формування та використання ресурсів підприємства.

Завданням системи управління активами є досягнення найкращих результатів діяльності та раціональне використання наявних активів. При управлінні оборотними активами підприємства необхідно досягти високої ефективності виробництва. Це досягається за рахунок розробки правильної стратегії щодо оновлення основних, своєчасного контролю за планом закупівель нових та списання старих активів. Для прийняття ефективних управлінських рішень, оцінки ступеня ліквідності та фінансової стійкості підприємства необхідно знати структуру активів, їх склад та джерела формування.

Оборотні активи - це найважливіше джерело, що забезпечує поточну діяльність підприємства. Вони перебувають у постійному кругообігу. Специфіка кругообігу полягає у безперервному перетворенні активів одного виду в інший. Для забезпечення ефективної діяльності підприємства необхідно здійснювати безперервне управління оборотними активами, основним призначенням якого є визначення необхідного обсягу для нормального функціонування підприємства.

Забезпечення оперативності фінансового та виробничого циклів діяльності підприємства є важливою складовою системи управління. Розробка ефективного механізму управління операційним циклом реалізується за допомогою ефективного управління оборотними активами підприємства, що в даний час є актуальною про-

блемою. Оптимальний склад, досконала структура та ефективне використання оборотних активів забезпечує фінансову стійкість, платоспроможність та успішне функціонування будь-якого підприємства, що веде до максимізації його прибутку.

Підвищення ефективності управління оборотними активами виявляється у збільшенні оборотності, тобто на фінансову складову впливає мотивація персоналу, компетентність керівника, якість управління та ін. Тобто необхідно проводити комплексний аналіз, який показує взаємозв'язок фінансових, матеріальних та трудових ресурсів.

Показник рентабельності активів є ключовим у загальній системі коефіцієнтів рентабельності з огляду на високу оцінку значущості ресурсів, наявних компанією, залучення джерел фінансування та ефективного їх використання. Проведений аналіз ефективності використання активів підприємства АТ "Українські енергетичні машини" показав, що з 2015 року спостерігається поступове зменшення рентабельності його активів.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України. Веб- сайт. URL: <https://smida.gov.ua>.
2. АТ «Українські енергетичні машини». Веб-сайт. URL: <https://ukrenergymachines.com/>
3. Болгар Т.М., Кальченко А.О. Шляхи підвищення ефективності управління активами підприємства. *Економіка і суспільство*. №14. 2018. С.765– 771.
4. Бровко Л.І., Ітерман Г.А. Політика управління необоротними активами підприємства. Облікова, фінансова та управлінська діяльність підприємств в умовах нестійкої економіки : кол. моног. / за заг. ред. І. П. Приходька ; ДДАЕУ. – Дніпро : АРТ Пороги, 2020. - С.151-161. URL: <http://dspace.dsau.dp.ua/jspui/handle/123456789/5174>.
5. Бровкова О.Г., Найда Є.Д., Дишкант Н.О. Модель EOQ в управлінні запасами підприємств. URL: https://economics.net.ua/files/science/ek_kiber/2017/28.pdf
6. Вареник В. М., Євтушенко Я. С. Діагностичний аналіз ефективності управління активами підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 1. С. 117–122.
7. Глушко А.Д. Управління дебіторською заборгованістю в системі забезпечення ефективної діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 7. URL: <http://www.economy. nauka.com.ua/?n=7&y=2018>
8. Жук О.С. Оцінка стану та структури активів підприємства. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2016. Вип. 3(31). С. 16–20.
9. Захаркін О. О. Порівняльна характеристика концепцій управління підприємством в системі його інноваційної діяльності. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2014. № 4. С. 53–59.

10. Камінська І.М., Дорош В.Ю., Ковальчук А.Ю. Активи підприємства: морфологічний аналіз категорії, склад та класифікація. *Економічний форум*. 2019. №1(3). С.136-143. <https://doi.org/10.36910/6765-2308-8559-2019-3-20>.
11. Каціман С.О., Шаманська О.І. Вдосконалення системи управління активами підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 20. С. 357–361.
12. Кравченко О.А. Удосконалення класифікації стратегій управління поточними активами підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2019. Вип. 35. С. 73-79.
13. Кремень О. І., Мосійчук Р. Л., Кремень В. М. Комплексний аналіз ефективності управління активами підприємства. *Бізнесінформ*, 2020. №8. С. 202–210.
14. Лисьонкова Н.М. Захарчук В.Ю. Підвищення ефективності управління оборотними активами підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2018. Вип. 5(10). С. 354-358.
15. Музичка О.С. Сутність управління оборотними активами підприємства. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/2722.pdf>.
16. Наказ Мінфіну від 7 лютого 2013 року № 73 «Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 28 лютого 2013 року за № 336/22868
17. Нагорний Є.О. Система управління активами як релевантний чинник ефективного розвитку підприємства. *Економічні науки. Серія «Економіка та менеджмент» : Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет*. 2014. Випуск 11 (42). С. 223–232.
18. Олійник Т. О., Мірошніченко О. В. Основні напрями підвищення ефективності управління активами. *Інвестиції практика та досвід. Серія «Економічна наука»*. 2014. №21. С. 73–77.
19. Омельченко Л.С., Піскульова І.В. Аналіз стратегій управління оборотними активами промислових підприємств. *Економіка: реалії часу*. 2015. № 3(19). С. 178-183.

20. Орликовський М.О., Гришковець В.В., Зелінський Р.С., Мордюк В.В. Управління прибутком підприємства як умова його ефективного функціонування. *Агросвіт*. 2020. №1. С. 96–102.
21. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
22. Петруня Н.В. Концептуальні підходи до визначення сутності активів підприємств. *Облік і фінанси АПК*. 2011. № 1. С. 120–124. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/konceptualni-pidhodi-do-viznachennya-sutnosti-aktiviv-pidpriemstv.html>.
23. Пюро Б.І., Шірінян Л.В. *Стратегія управління активами підприємства. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. Том 29 (68). № 6. 2018. С. 78-82.
24. Репіна І.М. Активи підприємства: категоріальний аналіз та систематологія. *Формування ринкової економіки: зб. наук. праць / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана»; редкол.: А.Ф. Павленко (відп. ред.) та ін. Київ: КНЕУ, 2008. Спец. вип.: Економіка підприємства: теорія і практика : в 2 ч. Ч. II. С. 548–553. URL: <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/22404/1/548-553.pdf>.*
25. Скоробогатова В.В. Сутність категорії «активи»: аналіз наукових джерел. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2011. № 3 (21). Ч. 2. С. 338–348.
26. Хаустова І.Є. Актуальні проблеми управління оборотними активами підприємства. *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр.* Харків : НТУ "ХПІ", 2018. № 19 (1295). С. 64-67.
27. Чемчикаленко Р. А., Майорода О. Є., Люткіна А. В. Оцінка ефективності управління активами та пасивами підприємства. *Економіка і суспільство. Серія «Гроші, фінанси і кредит»*. 2017. Вип. №11. С. 485–489.
28. Чобіток В.І. Пятилокотова К.С. Управління оборотними активами підприємства: теоретичний аспект. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2013.

№41. С. 230-234. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vetp/2013_41/13cvieic.pdf.

29. Шевчук Т.С., Олександренко І.В. Фінансове управління ефективністю використання активів підприємства. *Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки: матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф. (7 грудня 2019 р).* / відп. ред. В.В. Чудовець. Вип. 13. Ч. 2. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2019. С. 396-400.
30. Юрчишена Л.В., Ковальчук І.М. Концептуальні підходи до управління необоротними активами корпоративних підприємств. *International Scientific Journal "Internauka". Series: "Economic Sciences"* URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-10>.
31. Яцух О.О., Захарова Н.Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія : Економіка і управління.* 2018. Т. 29(68), № 3. С. 173-180. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2018_29_3_35.

Додаток А

Фінансова звітність АТ "Українські енергетичні машини" [1]

Таблиця А.1 – Актив балансу

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
I. Необоротні активи								
Нематеріальні активи:	855	477	235	138	94	3301	1268	199
первісна вартість	3802	3822	3822	3526	3541	7928	8120	8089
накопичена амортизація	2947	3345	3587	3388	3447	4627	6852	7890
Незавершені капітальні інвестиції	37597	33789	55328	18232	22886	17118	17547	13981
Основні засоби:	353874	486358	500392	495679	2452817	2245196	2087275	1962816
первісна вартість	1057445	1227005	1305563	1355500	10609623	10582169	10614477	10619220
знос	703571	740647	805171	859821	8156806	8336973	8527202	8656404
інші фінансові інвестиції	85032	67254	0	0	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	0	0	0	444238	405665	338397	56510	0
Відстрочені податкові активи	3464	28320	17507	10793	0	0	0	0
Інші необоротні активи	118778	65991	35965	653940	1404051	1409789	1075917	1089479
Усього за розділом I	599600	682189	609427	1623020	4285513	4013801	3238517	3066475
II. Оборотні активи								
Запаси	1582875	1737317	1598562	1234268	1382522	1612733	1692447	1575810
Виробничі запаси	814072	598589	420605	337006	350874	381264	351343	305910
Незавершене виробництво	693933	988914	1031750	842801	955632	1116460	1253210	1046040
Готова продукція	74859	149803	146197	54451	76006	114999	87884	223840
Товари	11	11	10	10	10	10	10	20
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	275144	279804	163776	429780	715988	673585	1895684	2340122
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	310120	121729	66130	50742	318073	440170	326617	207067
з бюджетом	38039	51480	34009	24	12878	24	24	0
у тому числі з податку на прибуток	10499	5969	0	0	0	0	0	0
з нарахованих доходів	199	0	0	0	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1233	1572	2669	4544	4286	5199	4172	3988
Поточні фінансові інвестиції	0	84352	95356	0	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	788550	864652	2164298	1170344	239326	482523	72343	230089
Рахунки в банках	788550	864652	2164298	1170344	239326	482523	72343	230089
Інші оборотні активи	125270	192231	84735	225884	267585	327428	189755	134435
Усього за розділом II	3121430	3333137	4209535	3115586	2940658	3541662	4181042	4491511
Баланс	3721030	4015326	4818962	4738606	7226171	7555463	7419559	7557986

Таблиця А.2 – Пасив балансу

Пасив	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
I. Власний капітал								
Зареєстрований (пайовий) капітал	105624	105624	105624	105624	105624	105624	105624	105624
Капітал у дооцінках	0	0	7560	7560	1791381	1791381	1788701	1788701
Резервний капітал	61064	61064	61064	61064	61064	61064	61064	61064
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1994620	2412760	3599880	3200229	3413491	3628794	3405684	3564258
Усього за розділом I	2161308	2579448	3774128	3374477	5371560	5586863	5361073	5519647
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення								
Відстрочені податкові зобов'язання	0	0	0	0	288529	244282	191417	174862
Довгострокові забезпечення	0	161748	45160	37244	19486	8792	9841	10300
Усього за розділом II	0	161748	45160	37244	308015	253074	201258	185162
III. Поточні зобов'язання і забезпечення								
Короткострокові кредити банків	0	0	0	0	0	0	100000	491995
за товари, роботи, послуги	17642	21660	10232	26848	19600	127891	388535	316728
за розрахунками з бюджетом	29895	57785	141575	163150	106171	67406	31137	25875
за у тому числі з податку на прибуток	25196	52233	136466	75534	101212	56260	18708	4518
за розрахунками зі страхування	11372	11905	10322	3061	3479	4408	9746	3301
за розрахунками з оплати праці	22815	24652	21796	11982	14470	19142	37461	14168
за одержаними авансами	1441657	1091567	729020	490708	998557	1029123	829777	612468
за розрахунками з учасниками	5592	5581	56809	598519	304408	355952	369080	312795
Поточні забезпечення	3142	48934	25601	24017	49995	49159	39947	35461
Інші поточні зобов'язання	27607	12046	4319	8600	49916	62445	51545	40386
Усього за розділом III	1559722	1274130	999674	1326885	1546596	1715526	1857228	1853177
Баланс	3721030	4015326	4818962	4738606	7226171	7555463	7419559	7557986

Таблиця А.3 – Звіт про фінансові результати

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1741261	1842387	2694253	2166943	2377533	2615427	2822845	1465531
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-963414	-1216554	-1227393	-1112132	-1056109	-1382524	-1826131	-1178156
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0	0	0	0	0	0	0
Валовий: прибуток	2090	777847	625833	1466860	1054811	1321424	1232903	996714	287375
Інші операційні доходи	2120	81856	501998	648877	259825	95863	84077	45178	32624
Адміністративні витрати	2130	-71748	-84624	-83010	-79657	-117904	-154887	-180908	-143738
Витрати на збув	2150	-23614	-261301	-75619	-15164	-24866	-96113	-69425	-42674
Інші операційні витрати	2180	-74708	-153252	-89747	-40960	-381575	-143096	-257183	-51263
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	689633	628654	1867361	1178855	892942	922884	534376	82324
Інші фінансові доходи	2220	25023	31530	46952	81352	78140	64193	58921	64775
Інші доходи	2240	198	168950	96531	56075	52103	152	113	181608
Фінансові витрати	2250	0	0	-29492	-14593	-8777	-5314	-4355	-50827
Інші витрати	2270	-3468	-3790	-2401	-1927	-135477	-51541	-205494	-1586
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	711386	825344	1978951	1299762	878931	930374	383561	276294
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-128442	-187947	-346200	-234434	-168511	-166099	-69496	-49760
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	582944	637397	1632751	1065328	710420	764275	314065	226534